

LJUDSKI TEDNIK

Neodvisno glasilo slovenskega ljudstva.

Izhaja vsak četrtek.

Naročnina: za celo leto . . . Din 50.— mesečno . . . . Din 5.—
za pol leta . . . „ 25.— za inozemstvo „ 80.—

Uredništvo in upravništvo: Ljubljana, Breg 12.

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Rokopisi se ne vračajo.
Oglaš se računajo po tarifu. — Poštno-čkovni račun št. 13.236.

Ljudska volja.

Povodom ostavke Davidovičeve vlade se je v raznih listih začelo razpravljati o ljudski volji, ki da je suverena. Voditelji gotovih političnih strank se namreč ob vsaki priliki predstavljajo kot edino pravi zastopniki ljudstva, ker hočejo na ta način pridobiti vso oblast in moč za svojo stranko. Na drugi strani govore neprestano o ljudski volji radi demagoških namenov, da bi pridobili zase ljudske množice, dasi v resnici ljudske volje niti ne izvršujejo in delajo ravno nasprotno, kar si pa ljudstvo želi. Z besedami „ljudstvo“ in „ljudska volja“ se v političnem življenju mnogo slepari, ker se hoče dostikrat predstavljati kot ljudske zahteve samo osebnosti ali pa strankarsko-politične želje in misli posameznih politikov.

Ljudstvo si gotovo ni želelo ustavnega boja, ki so nam ga prinesli naši politični voditelji. Ljudska volja pač noče sedanjih političnih razmer, ki jih označuje popoln zastoj dela v vseh panogah našega javnega življenja. Te politične razmere so ustvarili politični voditelji proti volji ljudstva, ker so proti interesu ljudstva. Sklicevanje na to, da je ljudstvo poverilo ob volitvah svoje zaupanje tem političnim voditeljem, je samo toliko časa upravičeno, dokler izvršujejo nalogo, ki jim jo je ljudstvo poverilo. Kakor hitro tega ni, se nihče ne more označevati kot izvrševatelj ljudske volje že radi tega ne, ker nihče ni vprašal za mnenje in sodbo ljudstva.

Nikakor se ne more označevati kot izvrševanje ljudske volje, ako n. pr. ministri iz Jugoslovanskega kluba pošiljajo zdrave uradnike v pokoj in nastavljajo nove, da se tako množe stroški za plačevanje pokojnin in ž njimi državni izdatki. Nikakor ne

moremo označiti kot izvrševanje ljudske volje, ako so voditelji SLS pred leti zatrli vsako možno avtonomijo v Sloveniji bodisi v pokrajinski upravi bodisi tudi po občinah. Tega ljudstvo ni zahtevalo, vendar pa so se sklicevali na ljudske interese in zagovarjali svoje postopanje z ljudsko voljo.

Sleparjenje z ljudsko voljo in ljudskimi interesi pa je seveda mogoče samo tam, kjer je splošna izobrazba in politična zavest ljudskih množic še malo razvita. Povsod tam, kjer ne znajo množice presojudati radi nizke stopnje splošne izobrazbe vrednost dela svojih političnih zastopnikov, obstoja velika nevarnost zlorabe takozvane „ljudske volje“. Parlamenti imajo biti izraz mišljenja ljudskih množic. Kdo bi si upal trditi pri nas, da je naša narodna skupščina v resnici predstavljala po svojih poslancih izraz narodnega mišljenja in stremljenja. Ali obstoja nedelavnost naše narodne skupščine v resnici vsled volje ljudstva?

Razdrapanje politične razmere v Jugoslaviji so mogoče edino radi tega, ker se ljudska volja sploh ne vrši. Voditelji političnih strank niso tolmači ljudske volje, pač pa svojih osebnih ali strankarskih ambicij. To pa je mogoče le za to, ker je sodelovanje ljudstva pri izvrševanju javnih poslov skoro popolnoma izključeno in se načela moderne demokracije v našem strankarskopoličnem življenju sploh ne izvršujejo. Pri nas ne smatrajo po volitvah stranke in njihovi voditelji za potrebno, vprašati ljudske množice za mnenje in odobrenje svojega delovanja. Mandat, ki ga dobe ob volitvah, smatrajo za generalno pooblastilo in s tem je vse končano. To pa je mogoče ravno zato, ker se ljudska volja ne zna

uveljaviti v lastnih političnih organizacijah vsled prenizke stopnje splošne izobrazbe. Kako bi naj bilo drugače mogoče, da na pr. prepuščajo volilci SLS dr. Korošcu in njegovemu klubu popolnoma prosto roke, dasi so znani njegovi neuspehi in politična kolebavost.

Ljudska volja bo prišla le takrat do veljave, kadar se bodo ljudje znali zavedati svojih pravic in dolžnosti. Ni mogoče govoriti o ljudski volji, ako politični voditelji sploh ne vprašajo po njej, pač pa diktirajo množicam potom tiska svojo voljo. Do uveljavljanja ljudske volje more privedi samo povečanje splošne izobrazbe množic, ker samo na ta način je mogoče, da se ne bodo navadni demagogi polastili vse oblasti in moči.

H koncu naj povdarimo, da ravno iz navedenih razlogov ne moremo smatrati naše politične voditelje kot izvrševatelje ljudske volje, predvsem seveda iz razloga, ker ljudstva sploh ne vprašajo, kaj hoče.

Njihovo vpitje o izvrševanju ljudske volje, o narodni suverenosti je samo pesek v oči onim, ki ne vedo, da isti ljudje nikomur poleg sebe ne priznavajo pravice do lastnega mnenja. Najlepši primer za to so nam bili zapušča zborovanja in shodi SLS, ki so vsi enaki in kjer se odobrava vse, kakor je zaukazano od zgoraj. To sicer nudi dokaz za pomanjkanje politične izobrazbe, obenem pa tudi za to, da voditelji SLS niso izvrševatelji ljudske volje.

Ljudska volja bo prišla do izraza šele tedaj, kadar bode znala politično izobrazbene množice svoje politične zastopnike tudi poklicati na odgovor, kadar jim bodo znale same diktirati delo in svoje zahteve in kadar jih bodo znale poslati v pokoj, ako bodo dokazali samo svojo nesposobnost. Dokler tega ne bo, se o ljudski volji in pravih načelih parlamentarizma pri nas skoro ne more govoriti.

Kdor hoče našemu ljudstvu dobro, bo seveda pomagal odpreti mu oči.

Zgodovinska obletnica.

Te dni obhajamo šesto obletnico konca svetovne vojne, prevrata in propada bivše avstro-ogrske monarhije. Pred šestimi leti smo dobili svojo narodno državo, o kateri si prej niti sanjati nismo upali. Prišla je preko noči, ne da bi se zavedli važnosti tega dogodka. Zato pa smo tekom šestih let obstoja naše jugoslovanske države doživeli tudi toliko razočaranj, kakor bi si jih nikdar ne mogli predstavljati.

Od nove državne tvorbe so množice pričakovale takojšnjega ozdravljenja vseh vojnih in povojnih težav. Tega pa ni bilo ne samo zato, ker bi bilo to nemogoče, pač pa v veliki meri zato, ker naše politične

stranke niso posvečale zadosti pozornosti gospodarski konsolidaciji. Slabe gospodarske razmere so rodile nezadovoljstvo, ki je bilo še tem večje, ker naš človek niti najmanj ni bil vzgojen za lastno državnost. Našemu človeku so obljubovali zlata nebesa, nihče pa mu ni povedal, da zahteva tudi lastna država dela in sicer še tem več, ker gre za lastno korist.

Nesposobnost političnih voditeljev ter nepripravljenost ljudskih množic sta krivi, da po šestih letih svojega državnega obstoja še vedno bolehamo na porodnih bolečinah, na ustavnem boju. Drugod so to že davno ozdravljene rane. Seveda ne ostajajo take razmere brez vpliva

Guy de Maupassant:

Dežnik.

(Konec.)

Drago jutro je odšel, oborožen samo s palico. K sreči je bilo vreme lepo. Gospa Jezičnikova, ki je ostala sama doma, pa ni mogla preboleti izgube osemnajstih frankov. Dežnik je ležal na jedilni mizi in neprestano se je sukala okoli njega, vendar pa ni prišla do mobenega odločilnega sklepa. Misel na zavarovalnico jo ni zapustila niti za trenutek, vendar pa se je bala posmehljivih pogledov gospodov v njej, zakaj, izven doma je bila boječa, je pretresala vsako malenkost in je bila v zadregi, kadar je morala govoriti z neznancom. Toda bolelost radi izgube osemnajstih frankov jo je pekla kakor odprta rana. Ni hotela več misliti na to, vendar pa je neprestano v njenem sreću glodala bolelost radi izgube. Kaj naj stori? Pretekla je ura, vendar pa se ni mogla odločiti za noben korak. Končno pa je poskočila kakor kak bahat bojzaljivec, ki je postal v svojem obupu nenadoma drzno pogumen, ter zaklicala: »Grem; bomo že videli, kaj bo!«

Za to svojo pot je morala dežnik prej še primerno pripraviti, da bi bila škoda popolna in da bi ne bila zahteva po odškodnini dvomljiva. Prižgala je vžgalico ter vžgala v prevleko za pest veliko luknjo. Potem je zvila skrbno skupaj, kar je še ostalo od svilene prevleke, vzela plašč in klobuk ter odhitela kakor strel iz samokresa v glavni urad zavarovalnice. A čim bližje je prihajala cilju, tem počasnejši so postajali koraki. Kaj naj reče? Kaj bodo odgovorili?

Gledala je na hišne številke. Bilo je še osemindvajset hiš. Zelo dobro. Imela je čas za premislek. Vedno počasnejše se je premikala naprej. Nenadoma je vztrepetala. Tu so bila vrata, nad katerimi se je blestel zlati napis zavarovalne družbe zoper požarne nezgode. Že! Obstala je boječe in sramežljivo sekundo dolgo, potem je šla mimo, nato se vrnila, potem je šla zopet mimo in se zopet vrnila. Končno si je dejala: »Vsekakor moram iti; bolje prej kakor pozneje.«

Ko je stopila v hišo, je čutila, kako ji bije srce. Prišla je najprej v neko dvorano, ki je imela ob

sprednji steni predele z okenci in skozi vsako okence se je videla možka glava, medtem ko je telo dotičnika zakrivala žičasta ograja.

Nek gospod s papirji v roki je hotel iti mimo nje. Ustavila ga je s tihim boječim glasom: »Prosim vas gospod; kam naj se obrnem radi odškodnine za pogorele predmete?«

Odgovoril ji je v bobnečem basu: »Prvo nadstropje, levo, v oddelku za nezgode.«

Ta odgovor jo je še bolj oplašil in zelo jo je mikalo, da bi odhitela na varno, molčala in žrtvovala osemnajst frankov. Toda misel na to veliko vsoto ji je vlila novega poguma. Odsla je po stopnjicah navzgor ter se ustavljala težko dihač joč pri vsakem koraku.

Zgoraj je zapazila neka vrata in potrkala. Jasen glas je zaklical: »Naprej!«

Vstopila je v veliko sobo, v kateri so se pogovarjali trije fino oblečeni gospodje z redovi na prsih, od katerih ji je eden vprašal: »Kaj želite, gospa?«

Ni našla primerne besede in zajecljala je: »Prišla sem . . . prišla . . . zaradi nesreče.«

Gospod ji je vljudno ponudil stol.

»Izvolite se vsesti, v trenutku sem vam na razpolago.«

In ko se je obrnil zopet k ostalima dvema gospodoma, je dejal: »Gospoda, družba se smatra napram vam obvezna samo za 400.000 frankov. Vašo nadaljno zahtevo za 100.000 frankov moramo odkloniti. Tudi cenitev . . .«

Eden ostalih dveh gospodov ga je prekinil: »To nam zadostuje, gospod, nadalje bo odločevalo sodišče. Tu nimamo ničesar več iskati.« Po par poklonih sta zapustila sobo.

Oh, če bi imela dovolj poguma, bi odšla skupaj z njima ter bi pustila vso zadevo v miru! Ali pa je mogla? Gospod se ji je zopet približal in jo vprašal med poklonom: »S čem naj vam poslužim, gospa?«

Le s težavo je odgovorila: »Prišla sem . . . radi tegale . . . tukaj.«

Ravnatelj je začuden pogledal na predmet, ki mu ga je pokazala. S tresočo roko je poskušala razvezati dežnik, kar se ji je končno posrečilo, in z enim sunkom ga je razprostrla.

na gospodarsko stran našega javnega življenja.

Ljudje, ki so med svetovno vojno preživeli silno pomanjkanje, so pričakovali od nove države rešitve že radi tega, ker je po svojih naravnih zakladih dovolj bogata, da bi lahko preživljala večje število prebivalstva, kakor ga pa ima. Danes vlada v Jugoslaviji brezposelnost in narašča izseljevanje.

Vprašujemo po vzrokih. Riba smrdi pri glavi. Glavni vzrok, da se naša država v teh šestih letih ni razvila tako, kakor bi bilo potrebno in tudi mogoče, je v prvi vrsti to, da je bilo že od vsega početka našim političnim voditeljem važnejše ojačenje lastne stranke kakor pa skrb za skupne koristi. Vsakdo izmed teh političnih voditeljev je smatral svojo stranko za edino »rešilno« vejo, prva skrb vseh je bila, pridobiti čim več terena svoji lastni stranki. Pri tem seveda ni bilo časa za druge resnejše in potrebnejše stvari.

K vladni krizi.

Vladna kriza se vleče v brezkončnost. Politični voditelji se prepirajo med seboj, vodilno strankarsko časopisje psuje nasprotnika, kakor še nikoli. To prepiranje in psovanje je, kakor pravijo, priprava za politiko sporazuma oziroma je vse to že politika sporazuma. Kadar kmet prodaja vola in ga mesar kupuje, je pogajanje tudi živahno. Pade ob tej priliki tudi marsikaka krepka beseda in tudi pest na mizo, navsezadnje pa le pride do sporazuma. Mesar odpelje vola, ki je apatično poslušal prekanje barantačev, v klavnico, kmet pa odide po likofu več ali manj zadovoljen domov, kakor je pač izpadel sporazum ali — kakor pravimo v navadnem življenju — kupčija.

Dasi je bilo mnogo barantanja in robantanja, je došlo vendar-le do sporazuma. Mesar je dobil vola, kmet pa denar. Došlo pa je do tega sporazuma zato, ker se je barantanje vršilo na račun mesarja in kmeta, — vol ni prispeval niti vinarja za pijačo. Nekoliko drugače pa je v naši jugoslovanski notranji politiki. Barantači barantajo, za pijačo pa plačuje vol, t. j. jugoslovansko ljudstvo, za čegar kožo se pulijo. In barantali bodo toliko časa, dokler bo to ljudstvo še voljno vzdrževati ljudi, ki že leta barantajo in nič ne zbarantajo. Ker vedo naši vodilni politiki, da je jugoslovanski vol potrpežljiv, se jim tudi nič ne mudi z rešitvijo sedanje vladne krize.

Pravijo, da pripravljajo sporazum med Srbi, Hrvati in Slovenci. Res pa je, da sporazum med srbskim, hrvatskim in slovenskim ljudstvom že obstoja. Eden kot drugi in tretji hoče imeti samo za pošteno delo tudi pošten kos kruha in ena-

Doslej se razmere v tem pogledu še niso obrnile na bolje in je težko verjeti, da se tudi kmalu bodo. Preveč so razvnete strankarske strasti. Spričo vsega tega, kar smo doživeli v teku zadnjih šestih let v Jugoslaviji, so mnogi že obupali nad bodočnostjo Jugoslavije.

Ako pa vpoštevamo splošno konsolidiranje razmer v Evropi in ako upoštevamo to, da se kljub vsem homatijam tudi pri nas polagoma urejujejo razmere, da kljub vsej nesposobnosti naših političnih voditeljev vseeno še životarimo, moramo priznati, da je življenjska sila naše države tolika, da moramo verovati v njeno bodočnost.

Ako niso naši politični voditelji doslej upropastili Jugoslavije, jo tudi v bodočnosti ne bodo, ker bo gotovo prišel čas, ko bo prebujeno jugoslovansko ljudstvo pognalo v zapéček vse, ki eksperimentirajo z njegovo osodo.

Toliko ob šestletnici rojstva Jugoslavije.

ko pravico za vse: za gospode, za kmete in za delavce. Od svojih takozvanih političnih voditeljev to ljudstvo tudi ničesar drugega ne zahteva kakor to, da skrbe za pravično razdelitev poštenega dela in poštenega kosa kruha. Seveda pravijo ti voditelji, da skrbe za pravično razdelitev dela in kruha in da se ravno v to svrhu prepirajo in sporazumevajo. Ne povedo na tega, da do sporazuma ne pride zato, ker nihče izmed njih ne misli na pravično razdelitev dolžnosti in pravic, ker drug drugemu ne zaupajo, ker smatrajo drug drugega za lopova in goljufa.

Bržkone se o svoji sodbi, ki jo imajo drug o drugem, tudi ne motijo mnogo. Bržkone imajo vsi prav in zato med njimi tudi do pravega sporazuma nikdar prišlo ne bo. Oni sporazuma tudi ne potrebujejo. Zanje je to prekanje veliko hvaležnejše, plodonosnejše in lažje delo, kakor pa resno ustvarjanje.

Že tri mesece počiva pri nas vse zakonodajno delo. Nimamo vlade in ne parlamenta. Vse stoji in čaka. Vse je edino, da iz tega položaja končno ni drugega izhoda kakor volitve, pa se niti toliko ne morejo sporazumeti, da bi sestavili vlado, ki naj bi vodila takozvane »svobodne« volitve.

Kamorkoli pa pogledate, vidite, kako tožijo eni kakor drugi nad neznosnimi gospodarskimi razmerami. Skoro ves čas obstoja Jugoslavije se pulijo politični voditelji za fraze. Naš parlament slovi po tem, da ne pozna nobenih socialno in gospodarsko političnih razprav. Ljudje trpe in postajajo apatični že za vse, kar se dogaja v našem notranje-političnem življenju. Vidijo, da je prav

vseeno, ali imajo kakšno vlado in kak parlament ali ne. Vidijo, da življenjske razmere od teh dveh faktorjev pri nas pravzaprav skoro niso nič odvisne in da gre življenje svojo pot naprej. Ljudje postajajo apatični za fraze političnih voditeljev, ki naj jih zrevolucionirajo za posamezne stranke.

Vprašanje pa nastaja, koliko časa bo trajala apatija tega ljudstva, ali ne bo nekega dne postala teža zanj presilna in ali se jo morebiti ne bo skušal nekega dne otresti s hipnim sunkom. Ta dan bi pravzaprav prinesel odrešenje od pijavk, ki pod krinko dela za narod na stroške tega naroda nimajo drugega posla, kakor skrbeti samo za stran-

karsko gonjo. In tudi prej ne bo boljše, dokler se ljudstvo ne bo otreslo teh ljudi, ki že leta zapravljajo čas in denar za ljudske žulje. Naš list je zapisal že pred meseci, da ozdravljenje naših javnih srazmer ni pričakovati prej, dokler ne pridejo v političnem življenju na površje ljudje, ki se bodo zavedali svoje odgovornosti napram narodu in zgodovini, ki bodo vršili svoje dolžnosti tako, kakor bodo zahtevale sočasne razmere in zahteve ljudstva.

Z istim trenutkom bo tudi ustvarjen in udejevan pravi sporazum med Srbi, Hrvati in Slovenci in takrat bo konec vseh kriz, ki nas danes duše in ubijajo.

Sladkorni kartel.

V naši kraljeivni je v celoti osem sladkornih tovarn, od teh sta dve (v Usori in v Belju) državni; šest jih je pa delniških družb in sicer v Belgradu, v Osijeku, v Velikem Bečkereku, v Čupriji, Novem Vrbasu in v Crvenki. Delniška glavica teh šestih tovarn znaša 113 milijonov dinarjev. Z znatnim rezervnim fondom razpolaga tovarna v Osijeku, ki ima 22 milijonov delniške glavice in 60 milijonov dinarjev rezervnega fonda. Vseh osem tovarn more na leto izdelati 983.500 meterskih stotov sladkorja in sicer v Usori 33.500, v Belgradu 100.000, v Osijeku 120.000, v Velikem Bečkereku 150.000, v Čupriji 80.000, v Novem Vrbasu 150.000, v Belju 150.000 in v Crvenki 200.000 meterskih stotov. Med kampanjo (in izven kampanje) zaposlujejo posamezne tovarne sledeče število delavcev: Usora 300 (150), Belgrad 600 (150), Osijek 1000—1200 (200), Veliki Bečkerek 1400, Čuprija 500 (100), Novi Vrbas 1000, Belje 600—800 (400), Crvenka 1500 (500).

Pretekli teden so cene sladkorju poskočile po vsej državi za 1 Din pri kilogramu. Prej je veljal kilogram sladkorja v kristalih Din 12.50, v kockah pa Din 14.50. Sklep o povišanju cen je bil storjen na konferenci predstaviteljev vseh 8 sladkornih tovarn, na katerem je bil ponovno ustanovljen kartel sladkornih tovarn. Odslej moramo plačevati sladkor 1 Din dražje pri vsakem kilogramu.

Še pred dvema letoma smo morali sladkor uvažati. Zadnja leta pa so se sladkorne tovarne tako razvile, da je zagotovljeno 7000 vagonov sladkorja za domačo porabo in bo še 5000 vagonov sladkorja preostalo za izvoz. Uvozna carina za inozemski kristalni sladkor znaša 8.30 Din za kg, za sladkor v kockah pa 9.40 dinarjev. Iz tega je razvidno, da naše sladkorne tovarne ne delajo z izgubo, ker je inozemski sladkor znatno cenejši, ako odračunamo uvozno carino. Kljub temu, da nam bo letos ostala ogromna množina sladkorja za izvoz, je sladkorni kartel navedenih osmih tovarn sklenil povišanje cen sladkorja. Visoka carina varuje naše tovarne sladkorja pred konkurenco in zato lahko zvišujejo cene, kakor se jim ljubi. Seveda vlada tega ne vidi, ali pa noče videti, ker se je državna tovarna sladkorja v Belju pridružila sladkornemu kartelu. Za take stvari politiki nimajo časa. To se godi v času, ko sede v vladi tudi štirje ministri iz Jugoslovanskega kluba, čegar člani so se pred volitvami kar cedili od samih fraz proti velekapitalizmu. Kadar bi bilo potrebno praktično pokazati svoje zmognosti, seveda odreče pamet tem ljudskim voditeljem, ljudstvo pa mora plačevati, dasi že komaj prenaša draginjo. Slučaj s sladkornim kartelom nas uči, kako lahko velekapital izžema nižje sloje, ako vlada ni na mestu in ako se narodni poslanci ne brigajo za socialno-gospodarska vprašanja.

Politični pregled.

Radič in vladne stranke.

Pretekli teden je Radič razburil ostale stranke vladne večine s svojim govorom na zboru hrv. narodnega zastopstva v Zagrebu, v katerem je označil svoje stališče napram vladni krizi. Na tem zboru so bile tudi sprejete resolucije, v katerih se obsoja vsak poskus, da bi drugi ustavni faktor posredno ali

neposredno vplival na sklepe parlamenta. V istih resolucijah se označuje koncentracijska vlada vseh parlamentarnih strank ob izključitvi obtoženih ministrov in njihove okolice, ki je s to obtožbo v zvezi, ter kluba samostalnih demokratov, za edini ustavni in parlamentarni izhod iz krize v slučaju, ako se tej vladi poveri izvedba svobodnih volitev.

Z obžalujočim glasom je dejal gospod: »Zelo slabo izgleda.«

Po kratkem premoru je izpregovorila s povdarkom: »Veljal me je dvajset frankov.«

Začuden je pripomnil: »Res? Toliko!«

»Da; je izborno blago. Prosim vas, da bi ugotovili dejansko stanje.«

»Prav dobro; vidim, prav dobro. Ne razumem samo, kaj naj s tem napravim.«

Gospa se je polastil nemir. Mogoče ta zavarovalnica ne jamči za manjše predmete in zato je dejala: »Toda... saj je zažgan.«

Gospod ni skušal tajiti tega: »Vidim dobro, da je.«

Sedela je z odprtimi ustmi na stolu in ni vedela, kaj naj bi rekla. Na enkrat se je spomnila, da je nekaj pozabila in zato je hitro zaklicala: »Jaz sem gospa Jezičnikova. Mi smo pri vaši družbi zavarovani in zahtevam sedaj odškodnino.«

In hitro je še pristavila, da bi jo ne prehitela definitivna zavrnitev: »Zahtevam pa samo novo prevleko.«

Presenečen je odgovoril ravnatelj: »Toda... gospa... mi nismo

trgovci z dežniki. Mi nikakor ne popravljamo starih dežnikov.«

Gospa Jezičnikova je začutila, da se ji vrača pogum. Videla je, da mora priti do boja. In ker je bil položaj tak, se je hotela boriti. Vsa bojazen ji je izginila in izpregovorila je: »Jaz zahtevam samo povračilo stroškov za popravo. Dežnik bom že sama nesla k dežnikarju.«

Gospod se je nekoliko zmedel: »Imate prav, gospa, imate prav. Radi takih malenkosti ni od nas še nihče zahteval odškodnino. Mi vendar ne moremo, kar mi boste pač priznali, plačevati odškodnino za robe, rokavice, brisalke in druge predmete, ki pridejo vsak dan v dotiko z ognjem.«

Postala je rdeča in odgovorila je, dušič naraščajočo jezo v sebi:

»Gospod, lani decembra so se nam vnele saje v dimniku in ogenj nam je napravil najmanj 500 frankov škode, a moj soprog ni tedaj zahteval od vaše družbe nobene odškodnine. Zato je popolnoma upravičena zahteva, da mi plačate sedaj moj dežnik.«

Smehlja je odgovoril ravnatelj, ki jo je končno spoznal: »Pri-

znali mi boste, da je zelo čudno, ako gospod Jezičnik ni zahteval odškodnine v višini petsto frankov, sedaj pa se obrača na nas radi stroškov poprave dežnika, ki bi znašali pet do šest frankov.«

Ne da bi bila v najmanjši zadregi, je odgovorila: »Prosim vas, gospod. Škoda v znesku 500 frankov je bila zadeva blagajne gospoda Jezičnika, medtem ko izvira 18 frankov za dežnik iz moje blagajne, kar je velika razlika.«

Spoznal je, da ne pomaga nobeno izvijanje in da samo čas izgublja, in zato je vprašal, vdan v usodo: »Povejte mi prosim, kaj se je zgodilo z dežnikom?«

Začutila je, da se ji bliža zmaga in začela je pripovedovati: »Poslušajte, gospod. Jaz imam v predsobi bronasto stojalo za dežnike in palice. Ko sem prišla včeraj domov, sem dežnik postavila v stojalo. Vedeti pa morate, da se ravno nad njim nahaja polica za luč in vžigalice. Stegnila sem roko in vzela štiri vžigalice. Prižgala sem prvo, ni se vnela. Prižgala sem drugo, ki se je vnela, a je takoj ugasnila.

Prižgala sem tretjo, zgodilo se je isto.«

Ravnatelj jo je prekinil: »Bile so torej monopolne vžigalice?«

Jezičnikova ni razumela šale in je nadaljevala: »Že mogoče, da je res. Saj je vedno tako, da se šele četrta vname. Prižgala sem svečo in šla v svojo sobo, da bi se vlegla. Čez četrte ure pa se mi je zazdelo, kakor da bi se nekaj smodilo. Ognja se jaz vedno bojim. Oh, ako nas kdaj zadene nesreča, moja krivda ne bo! Zlasti od takrat, ko so se vnele v dimniku saje, kar sem že povedala, živim v vednem strahu. Vstanem torej in iščem, odkod smrdi. Duham kakor kak lovski pes in zasledim, da gori moj dežnik. Bržkone je padla nanj kaka vžigalica. Saj vidite, kako izgleda...«

Ravnatelj, ki je medtem že presodil zadevo, je vprašal: »Kako visoko cenite škodo?«

Za trenutek je premišljevala, ker se ni upala imenovati nobene vsote. Potem pa je rekla, da bi izgledalo pravično in uvidevno: »Pustite ga sami prevleči. Zanesem se na vas!«

Vladne stranke so radi zagrebškega zborovanja Radičevih poslancev izdale komunique, v katerih pravijo, da je Radič s svojim govorom vladnemu bloku položaj otežkočil in časopisje vladnih strank je napadlo Radiča, češ da je razbil vladno večino. Naslednji dan pa so se že pomirili duhovi v Belgradu kakor v Zagrebu, ker so spoznali, da drug brez drugega nič ne opravijo in bi v slučaju razkola pomagali samo radikalni stranki na površje.

Nezadovoljnost med demokrati.

Med Davidovičevimi demokrati je močna struja, ki ne simpatizira za dosedanjo vladno politiko napram Radiču in njegovi stranki in ki vzdržuje še vedno zveze s Pribičevičevimi demokrati. Ta nezadovoljnost se je pokazala najbolj pretekli teden, ko so na seji Davidovičevega kluba zahtevali nekateri govorniki popolnoma odkrito, da je treba stopiti v stik s samostojnimi demokrati ter poskusiti poravnati nasprotstva. Do razkola v Davidovičevem klubu za enkrat še ni došlo, vendar pa ni izključeno, da se to zgodi v danem trenutku, ako bo Davidovičeva politika doživela večji poraz.

Posvetovanja pri kroni.

Tudi koncem preteklega tedna so bili na dvor pozvani vodilni politiki, vendar tudi ob tej priliki ni došlo do nobene odločitve. Zadnje dni je sploh zavladalo v reševanju vladne krize mrtvilo. Zdi se, da iščejo vodilni krogi nova pota za rešitev krize. Spričo nepomirljivosti posameznih strank odlašajo krona s končno odločitvijo bržkone v prepričanju, da je čas najboljši zdravnik.

Stališče vladnega bloka.

Kakor poročajo listi, ožji blok zagovarja stališče, da se mora sestaviti poslovno-volilna vlada, ki bi najprej rešila v narodni skupščini najnujnejše zakone, tako invalidski zakon in obenem absolvirala obtožbo odnošajev do HRSS, ki je bila preiskavo proti vsem korupcijam obtoženim ministrom.

Politične vesti.

+ **Brezposelnost v naši državi.** V naši državi imamo 200.000 brezposelnih po uradnih podatkih ministrstva za socialno politiko. Seveda se za odpravo brezposelnosti pri nas ničesar pametnega ne ukrene. Ministrstvo za socialno politiko, ki bi se moralo baviti s takimi vprašanji, je vrašanje brezposelnosti rešilo na ta način, da je poslalo občinam okolišnic, v kateri jim priporoča, naj vsaka v svojem okolišču pobija brezposelnost. Pri raznih začetih ali nameravanih delih se naj zaposlijo v prvi vrsti brezposelni in se naj tako dela tudi pospešijo, da se bo brezposelnim čimprej nudil zaslužek. Večja

»Ne, gospa. Tega ne morem. Povejte mi, koliko hočete.«

»Toda... mislim... tu... pogledajte gospod, jaz nočem imeti nobenega dobička od vas. Nesla bom dežnik kakemu dežnikarju, ki ga bo prevlekel z dobro svilo, s trpežnim blagom, potem pa vam bom prinesla račun. Ali vam je prav?«

»Popolnoma gospa. Dogovorjeno. Tu imate nakazilo na blagajno, ki vam bo povrnila stroške.«

Im izročil je gospe Jezičnikovi nakazilo, nakar je vstala, se zahvalila in hitro odšla, v bojazni, da bi se ne premislila.

Brzi korakov je hitela po ulicah ter iskala eno najelegantnejših trgovin z dežniki. Ko je našla bogato opremljeno trgovino, je vstopila vanjo ter rekla z povzdignjenim glasom:

»Prevlečite mi ta dežnik s svilo, vzemite najboljše blago, ki ga imate. Na ceno ne gledam.«

Poravnajte naročnino!

Radikalno stališče.

Med tem ko bi bil ožji blok pripravljen sestaviti novo vlado tudi z radikali brez gotovih osebnosti, odklanjajo radikali vsak začetek oficijelnih pogajanj, dokler se v ožjem bloku ne razčistijo medsebojni odnošaji in to oficijelno sporoči radikalni stranki. Radikali zahtevajo izjavo ožjega bloka, v kateri so točno precizirane točke medsebojnih odnošajev in odnošajev do HRSS.

Sporočilo vladnega bloka kralju.

Min. predsednik Davidovič je v pondeljek izročil kralju pismeni sklep svojega bloka, ki se glasi: »Stranke ožjega bloka morejo sodelovati v novi koncentraciji, ako se nadaljuje dosedanja politika sporazuma in proti korupciji. Ta politika se ima nadaljevati po istih metodah, s katerimi je pričel blok delati. Zato se imajo ohraniti stare prijateljske zveze s Hrvati. Vodstvo koncentracijske vlade naj prevzame član ožjega bloka, ker edino ta more dati jamstvo za staro politiko bloka. Na zahtevo, naj se vsi dosedanji šefi umaknejo iz prve politične vrste, odgovarja blok, da iz takih osebnih momentov ne dela nobenega vprašanja.« Po prejemu te izjave je kralj poklical k sebi Ljubo Jovanoviča, vendar pa uspeh tega razgovora ni znan.

Mandat Koste Timotijevića.

V torek popoldne je kralj poveril mandat za sestavo širše koncentracijske vlade demokratu Kostu Timotijeviću, ki je znan kot nasprotnik Radičeve politike. Mandat Timotijevića pomenja najširšo koncentracijo in določa vstop vseh strank v vlado. S poverjenjem mandata Kostu Timotijeviću se je premaknila vladna kriza z mrtve točke. Upajo, da se bo Timotijeviću posrečilo sestaviti vlado, ker vzbujajo dolga vladna kriza splošno nezadovoljnost in si tudi vodilni politični krogi že žele končne odločitve.

mesta naj osnujejo ljudske kuhinje, v katerih bi dobivali brezposelni vsaj eno dnevno kosilo zastoj. Svet, naj se zaposlijo predvsem brezposelni, je bil nač odveč, ker tistega, ki ima že delo, se ne more še enkrat zaposliti. Zanimivo pa je, kako hoče država z lahko kretljivo prevaliti skrb za brezposelne na občine, ki itak že komaj shajajo s svojimi omejenimi dohodki. Brezposelnosti more odpomoci samo pametna državna gospodarska politika, take okrožnice ministrstva za socialno politiko pa samo dokazujejo neresnost, s katero hoče vlada reševati važna socialna vprašanja.

+ **Hrvatska politična organizacija** v Dalmaciji je na svojem zborovanju 26. t. m. v Splitu sklenila, da se združi s Hrvatsko zajednico ter je v njen izvršilni odbor delegirala dr. A. Trumbiča. Dr. Trumbič se je ob tej priliki izjavil v svojem govoru proti zakonu o zaščiti države, kakor tudi, da stopa Hrvatska politična organizacija v Splitu v Hrvatsko zajednico z namenom, združiti hrvatske sile v banovini in Dalmaciji, ki je od nekdanj stremela po združenju s Hrvatsko.

+ **Enoten parlamentarni klub vladnega bloka.** St. Radič je izjavil, da predlaga strankam vladnega bloka, naj osnujejo enoten parlamentarni klub. Kakor poroča »Hrvat«, se čuti v skupinah vladnega bloka potreba zblizanja, t. j. osnivanje skupnega parlamentarnega kluba, kar naj bi bil začetek vladne akcije, ki bi se vodila v parlamentu ter med narodom in ki bi v slučaju volitev postavila skupno listo bloka v vsej državi.

+ **Radič in Rusija.** Radič je na nedeljskem shodu v Križevcih izjavil, da so mu Davidovičevi demokrati svetovali, naj prekine zveze z Rusijo. Radič je ta nasvet odločno odklonil ter izjavil na omenjenem

shodu, da stoje Hrvati ob strani kmetske Rusije, ki da je naša zaščitnica. »Rusija je naša in mi smo njeni,« je naglašal Radič.

+ **Socijalna politika** odstopivše vlade se je pokazala v tem, da je ministrstvo za socijalno politiko predložilo delavski zbornici, trgov. zbornici in zvezi industrijev načrt izvršilne naredbes o delavnem času v trgovskih in obrtnih podjetjih. V tem načrtu se določa za trgovska podjetja 9 urni delavnik, za trgovine z živili pa 10 urni delavnik. Načrt odpravlja deloma tudi nedeljski počitek in sicer vedno tedaj, »kadar se izkaže to za potrebno.« Nedeljski počitek je ukinjen, ako je ta dan semenj. Zadnja nedelja pred božičem je delavni dan. Načrt te izvršilne naredbes k zakonu o zaščiti delavstva vsebuje tudi določbo, da se na praznike in semanje dni, kakor tudi v času velikih ljudskih zborovanj more podaljšati delovni čas od 9 na 12 oziroma od 10 na 13 ur, torej za cele tri ure. Na semanje dneve, ki padejo na nedeljo, kakor tudi v nedeljo pred božičem, so trgovine lahko nepretrgoma od 6. zjutraj do 8. zvečer odprte. Novi delavski red dovoljuje tudi zaposlevanje otrok z dovršenim tri-najstim letom, medtem ko se doslej otroci pod 14 leti starosti niso smeli sprejemati na delo. Že navedeno nam kaže, kakšen duh prevladuje v vladi, v kateri sede štirje ministri iz Jugoslovanskega kluba, ki hoče veljati kot zaščitnik nižjih slojev.

+ **Kaj hoče Radič?** Radič je na svojem nedeljskem shodu v Križevcih dejal med drugim: »Zahtevamo parlamentarno vlado, opirajoč se na parlamentarno večino. Ako Belgrad noče tega, tedaj zahtevamo svobodne volitve. Te bodo in morajo biti, ker drugače pride do katastrofe in poloma, ki ga na Balkanu še nikdar ni bilo tako silnega. Vse bo porušeno, toda Hrvatska ostane, ona stoji kot zid. Mi zberemo svojo deco in se osvobodimo. Sporazumeli se bomo s Srbi, če bo to mogoče, če ne, gremo od njih in tedaj: »Živela Hrvatska!« Radič računa, da bo dobil pri volitvah 130 mandatov.

+ **Poznajo jih.** »Slovenec« je pretekli teden napadel Radiča, češ da je s svojo nerazsodno klepetavostjo razbil vladni blok. Na ta napad je zagrebški »Hrvat« odgovoril takole: »Slovenec« se je pod dojmom Radičevega govora očitno prenel, ko je trdil, da je Radič razbil parlamentarno večino in blok. Blok ni stranka in se ne more raziti, ako pride do nesoglasij v naziranjih, ki se nanašajo na prošla fakta. Radič ni razbil bloka, ako hoče blok ostati skupaj. Samo ako bi v takozvanem ožjem bloku obstojala tendenca, da se odcepi od HRSS, potem bi govor g. Radiča lahko vzeli kot povod za to. Mislimo, da si niti »Slovenec« tega ne želi. On se s svojim razburjenim krikom, da je Radič zakrivil razpad bloka, samo brani pred vplivom, ki bi ga Radič lahko kot opozicija izvršil v Sloveniji. Vse to niso nobene tajnosti, zato pa tudi nič ne koristijo take umetne prikrojene paze.« Kakor je videti, Hrvati dobro poznajo skrbi SLS.

+ **Abstinenca radičevcev.** Hrvatski listi poročajo, da je predsedništvo HRSS odločilo, da ne gre noben delegat HRSS v Belgrad, dokler ne bodo sklicane seje parlamenta in dokler ne bo predsedništvo parlamenta sprejeto na dvoru. Radičevci namreč sodijo, da kralj zato še ni sprejel predsedništva skupine, ker je v njem tudi dr. Maček.

+ **Dr. Korošec z radikali.** Medtem ko skuša dr. Korošec na eni strani zlepti nekoliko nargane prijateljske zveze z Radičem, se na drugi strani širijo v časopisju glasovi, da bi SLS bila pripravljena vstopiti v vlado z radikali in demokrati brez muslimanov, HRSS in Pribičeviča. Na ta način bi se na eni strani odrekli Radiču, na drugi pa Pribičeviču. Taka kombinacija bi končno ne bila izključena, ker hoče SLS za vsako ceno ostati v vladi in je dr. Korošec kot Radičev zaveznik pripravljen zvezati se radi tega

z radikali. SLS se namreč boji volitev pa hoče z drobtinami z vladne mize potolažiti slovenske nezadovoljneže. Ako ne bo drugo preostalo dr. Korošču, bo Radiča zapustil in bo predsedal na desno. Tudi napadi časopisja SLS na Radiča v zadnjem času niso brez pomena. Pripraviti imajo dr. Korošču pot za vsako eventualnost.

+ **Koliko časa bo še trajala vladna kriza?** Notranji minister Nastas Petrovič je te dni izjavil dopisniku »Hrvata«, da more vladna kriza trajati še 15 dni. Kakor je videti, se gospodom nič ne mudi. Zakaj bi se mudilo? Ljudem je že itak vseeno, ali je Peter ali Pavel na vladi. Nobeden nič dobrega ne stori, svet pa se vseeno vrti dalje.

+ **Prepovedan Radičev shod v Prekmurju.** Radičevci so hoteli v Lendavi v Prekmurju prirediti shod, ki ga pa je mariborski veliki župan prepovedal. Kakor se vidi, brani dr. Korošec svojo posest napram svojemu zavezniku s pomočjo politične oblasti. Vsekakor je to zelo značilno za politiko sporazuma med Hrvati in Slovenci!

+ **Antimilitaristi.** Znano je, kako je svoječasno grmelo časopisje SLS proti velikim izdatkom za vojsko. Davidovičeva vlada, v kateri so bili štirje ministri iz vrst SLS, pa je postavila za prihodnje leto državni proračun, ki izkazuje rednih letnih izdatkov 12 milijard dinarjev in sicer od teh 4 milijarde za vojsko. Torej celo tretjino vseh izdatkov za vojsko! Tako izgleda antimilitaristična SLS v praksi. Medtem pa ko so določevali milijarde za vojaške izdatke, niso niti toliko poskrbeli, da bi bili slovenski polki prestavljeni v severnejše kraje, kar bi se lahko zgodilo, ako bi se za stvar vsaj polovico toliko zanimali, kolikor so govorili pred volitvami.

+ **Podlaga za sporazum.** Radič je izjavil v razgovoru, ki ga je objavil zagrebški »Hrvat«, da bi mogel pri popajanjih glede revizije ustave tvoriti podlago načrt Hrvatske zajednice.

+ **Davidovičevci in radičevci.** »Demokratija«, glasilo Davidovičeve demokratske stranke, je napisala te dni članek pod naslovom »Besede ali dejanja«, v katerem pravi, da želi HRSS dati problemu parlamentarizma tako barvo, kakor da se je hrvatsko-srbsko vprašanje pretvorilo v borbo Hrvatov proti neparlamentarnim srbskim tendencam. Za delo sporazuma Srbov in Hrvatov v političnih problemih naše skupne države, pravi »Demokratija«, je bolj potrebna dobra vlada Srbov in Hrvatov kakor pa nervozna in ostrakritika. Več nego vse izjave in besede koristijo sporazumu dejanja in vztrajno delo, ne more pa se sprejeti teza, da imajo Hrvati prednost pred Srbi v zgodovinski borbi za parlamentarne principe.

+ **Albanska zahvala Radiču.** Belgrajska »Samouprava« je objavila pismo Zia Dibre iz Piškopeje na St. Radiča, ki se mu v imenu Albancev zahvaljuje za njegovo govor v Varadždinu, v katerem je Radič izjavil, da noben hrvatski vojak ne bo prestopil albanske meje. Pismo pravi, da Radič trdi, da je bila Davidovičeva vlada poštena. Ako bi vedel, da ta vlada oborožuje tolpe v Debru, Prizrenu in Podgorici z namenom, da rušijo miroljubno albansko vlado, bi gotovo protestiral. Zia Dibra prosi Hrvate za pomoč v boju za svobodo in napredek.

+ **Obtožba protij finančnemu ministru dr. Spahu.** Radikali so izročili narodni skupščini obtožbo proti finančnemu ministru dr. Spahu, ki mu očitajo, da je obogatil pri nacionalizaciji nekkih podjetij v Bosni in da je oškodoval državo za mnogo milijonov.

+ **Slov. republikanska stranka.** Zadnji »Avtonomist« naznanja ustanovitev slovenske republikanske stranke, ki je v federativni zvezi s HRSS. »Avtonomist« se bo po sklepu zaupnikov nove stranke prekrstil v »Slovenskega republikanca«.

Domače vesti.

— Mnogi p. n. naročniki še do sedaj niso poravnali naročnine. Nekateri so v zaostanku tudi za prvo polletje. Da ne bomo prisiljeni ustaviti pošiljanje lista, prosimo vse p. n. naročnike, naj svoje obveznosti poravnajo v najkrajšem času. Kdor potrebuje za nakazilo naročnine poštinih položnic, naj to sporoči upravi našega lista.

— 50 letnica pisatelja Meška. Dne 28. t. m. je praznoval petdesetletnico priljubljeni pisatelj Fr. Ks. Meško, ki je bil rojen 28. oktobra 1874. pri Sv. Tomažu blizu Ormoža.

— Občinske volitve na Bledu. Pri nedeljskih občinskih volitvah na Bledu je dobila SLS 101 glas in 6 odbornikov, narodni socialisti 95 glasov in 6 odbornikov, SKS 90 glasov in 5 odbornikov, JDS 76 glasov in 4 odbornike, obrtno-delavska lista 66 glasov in 4 odbornike.

— Mariborski obč. svet je pretekli teden izvolil za župana dr. Leskovarja (SLS), za podžupana pa dr. Lipolda (JDS), za odbornike so bili izvoljeni dr. Jerovšek (SLS), dr. Juvan (SLS), Naglič (nar. soc.) in Šoštarič (JDS).

— Za župana v Celju je bil izvoljen dr. Juro Hrasovec (JDS), za podžupana pa Dragotin Gobec (NSS).

— »Naprejš«, socijalistični list Bernotove struje, ki se je v zadnjem času tiskal v Krškem, se je preselil v Ljubljano in izhaja v tiskarni »Merkurja«.

— Hrvatski seljaški dom. Radićeva stranka je kupila Prpićevo palačo v Zagrebu za 46 milijonov kron ter jo pretvorila v Hrvatski seljaški dom. Od kupnine je bilo takoj plačanih 6 milijonov kron. V tem domu Radićeva stranke nameravajo otvoriti tudi hrvatski narodopisni muzej.

— Velik požar v Splitu. Pretekli teden je v Splitu udarila v poštno postopje strela ter povzročila požar, ki je uničil telefonsko centralo in napravil 450.000 dinarjev škode.

— Naša izseljeniška kvota za Zedinjene države severne Amerike je popolnoma izčrpana ter se do konca junija 1925. ne bodo več izdajala dovoljenja in tudi ne sprejemale nove prošnje. Prošnje za osebe, ki se smatrajo za priseljenike izven kvote, pa se sprejemajo slejkoprej.

Gospodarstvo.

g Saje kot gnojilo. Večkrat imamo doma razne tvarine, ki jih smatramo za brezkoristne in jih kot take zavrčamo. Tako se godi po večini s sajami, ker le malokdo ve, da so saje dobro gnojilo. Če hočeš uporabiti saje za gnojenje, raztopi jih v vodi. Kajti, ako bi uporabljal suhe saje za gnojenje, bi izgubile na gnojilni vrednosti, posebno mnogo amonijaka zbeži iz njih. To pa prav lahko preprečiš ravno s tem, da jih pred uporabo raztopiš v vodi. To tekočino posrkajo korenine prav lahko. Re sje sicer, da se saje v vodi le polagoma topijo. To pa moreš pospešiti, ako vržeš v vodo nekoliko sode, in raztopino redčiš potem še z dolivanjem vode. Paziti pa moraš, da ne bo raztopina premočna. Pomni, da na 20 litrov vode zadostuje 1 kg saj.

g Naš uvoz in izvoz. Naša država je lani uvozila blaga za 8.309.635.472 Din, izvozila pa za 8.048.843.930 Din in se je torej uvozilo za 260.791.542 Din več kot pa izvozilo. Uvoz se je zvišal od leta 1921. na 1922. za 28%, od 1922. na 1923. za 28,99%; izvoz je narastel od 1921. do 1922. za 50%, od 1922. na 1923. za 118%.

g Znižanje železniških tarifov za prevoz hrane v pasivne kraje. Pred dnevi je prometno ministrstvo znižalo za 40% normalni železniški tarif pri prevozu hrane (moke, žita in koruze) v pasivne kraje.

g Vrednost dinarja. Za 100 dinarjev dobiš 7 in pol švicarskega franka ali 33 in pol italijanske lire ali 49 čeških kron. Za 1 dinar dobiš 1025 do 1029 avstrijskih kron. Za dolar dobiš 69 do 70 dinarjev.

RAZNOTEROSTI.

r Nemški »Zeppelin« Z. R. 3 v Ameriki. Nedelja, 13. t. m., je bila za Nemčijo eden najbolj svečanih dni po vojni. Nemčija je na ta dan pokazala, da še vedno zmora, kar ne zmora nobena druga država sveta. V Friedrichshafenu se je dvignil na pot v Ameriko največji in najmodernejši zrakoplov, kar jih je doslej zmogla tehnika. Zeppelin Z. R. 3 je bil izdelan v nemških tvornicah v Friedrichshafenu po naročilu ameriških Zedinjenih držav. Nemške tvornice so točno na določeni dan pripravile za polet ogromno »zračno ladjo«. Vsa Nemčija je z trepetajočim srcem pričakovala, da končno napoči ta dan, ko bo zopet pokazala vsemu svetu svojo življenjsko moč. Tisočglave množice so se zbrale v ponedeljek v zgodnjih jutranjih urah na letališču pred hangarjem, v katerem so se vso noč prej vršile še zadnje priprave na Zeppelinu. Mesto je bilo vse v zasta-

vah. Okoli 5. ure so se vrata hangarja odprla in stotine delavcev so privleklo zrakoplov na točajah na prosto. Pozdravni govori, nato kratko povelje poveljnika Eckenerja potom megafona, ki se je slišalo kakor grom, in nato so zašumeli motorji, Zeppelin se je začel dvigati, godba je zaigrala »Deutschland über alles«, iz množice so se dvignili navdušeni klici, a raz okno poveljnikove kabine je zmagoslavno zavihrala nemška zastava. Ogromna, vitka ladja, spremljana od več hidroplanov, je kmalu izginila v oblakih. Kakor javljajo iz Newyorka, je prispela tja 15. t. m., v sredo ob 13.30, torej v kakih — 75 urah. Če se pomisli, da najhitrejši parnik rabi od Evrope do Amerike kakih — 9 dni, si je lahko misliti, s kako hitrostjo je vozil Zeppelin. Zeppelin Z. R. 3 je dolg 200 metrov in visok 30 metrov. Goni ga pet motorjev, na krovu ima poleg poveljnika 28 mož posad-

ke in štiri ameriške komisarje. Moštvo se je moralo podvreči zdravniški preiskavi, predpisani od ameriških oblastev za potnike v Zedinjene države. Na krovu ladje ni niti kaplje alkohola. Kabina za poveljnika se nahaja spredaj in je opremljena s širokimi okni. Poveljnik daje povelja svojim častnikom pri motorjih, pri busolah, pri barometrih, pri krmilih potom telefona in svetlobnih znamenj. V poveljnikovi kabini so vsi potrebni aparati za povečevanje, poleg tega so motri postelja, miza, omara in stolica. Za to kabino sta dve kabini za dva druga častnika. V častniškem oddelku se nahaja tudi dvorana z veliko mizo s potrebnimi stolicami. Moštvo razpolaga s šestimi spalnicami, v katerih sta po dve postelji in z dvema dvoranama. Za pilotom se nahaja pet kabin za potnike, podobnih kabinam v železniških spalnih vozovih, samo da se postelje ne nahajajo ena nad drugo, temveč ena poleg druge. Po dnevu se postelje lahko razložijo in izpremenijo v udobne divane, med katerimi se nahajajo premične mize. Pod je pokrit z lahko sukneno preprogo. Luč prihaja v kabine skozi široko okno. Kuhinja zavzema le toliko prostora, kolikor je neobhodno potrebno. Eden navadnih kuharjev, ki bi bil precej debel, bi ne mogel niti skozi vrata; zato pa so Nemci vzeli za kuharja dva majhna in gibčna fanta, ki opravljata vse kuhinjsko delo s pomočjo električnega toka. Kakor se vidi, razpolaga zrakoplov z vsemi udobnostmi. V Ameriki bo dobil ime »Amerika« in bo dodeljen ameriški zrakoplovski floti Tihega oceana bržkone kot sanitetni zrakoplov. Amerika namerava baje naročiti v Nemčiji še nekoliko podobnih Zeppelinov, če se tvornice v Friedrichshafenu ne zapro. Po versailleski pogodbi bi se namreč to sedaj, po zgradbi tega mogočnega zrakoplova moralo zgoditi... Jasno je, da je odpor proti tej določbi versailleske pogodbe velik ne samo v Nemčiji, ki se že bavi z organizacijo stalnega prometa med Seviljo v Španiji in Buenos-Airesom potom Zeppelinov (v 90 urah!), temveč tudi v Ameriki in povsod, kjer se želi, da bi Nemčija zopet dobila prost razmah na gospodarskem polju.

r Nesreče v ameriških rudnikih. V ameriških rudnikih se dogaja veliko več nesreč, kot v belgijskih, angleških ali francoskih, dasiravno so slednji veliko nevarnejši. Vzrok je v tem, da ameriški lastniki rudnikov ne posvečajo nikake pažnje za življenje svojih delavcev. Mnogo rudarjev je izgubilo zdravje in celo življenje ravno vsled brezbrzičnosti lastnikov rudnikov, ki nočejo uvesti varnostnih mer, kakor so predpisane v Evropi. Naši delavci, ki po večini ne poznajo angleškega jezika, se ponesrečijo dostikrat radi tega, ker ne znajo čitati svarilnih napisov po rudnikih. Kakor se tedaj vidi, Amerika ni ravno obljubljena dežela za naše izseljence in naj zato ostane doma vsakdo, ki ima količkaj sredstev, da se more preživljati.

r Konec komunistične stranke v Avstriji? Kakor javljajo listi, je moskovska centrala zaradi nesposobnosti voditeljev in popolnega neuspeha komunističnega gibanja v Avstriji

sklenila, da se dunajska komunistična agitacijska centrala razpusti. Likvidacija je poverila čehoslovaškemu agitatorju Neumannu. Komunistična agitacijska centrala za nasledstvene države se prenese v... Trst. Dunajska komunistična »Rote Fahne« neha izhajati.

r Vrednost lesa za kurjavo. Najboljši les za kurjavo je bukov, potem gabrov, nato javorov, brezov, akacijev in les smolnatega borovca; za tem sledi brestov, hrastov, nekoliko smolnat borovcev, mecesnov, smrekov in jelov les. Slab je lipov, jelšev, topolov, vrbov in kostanjev les.

r Napredek radiografije. V Ameriki se radiografija razvija z neverjetno naglico. Dosedaj so zgradili Američani na svojem ozemlju že nad 600 velikih brezžičnih postaj. Nad 300 tvornic izdeluje samo brezžične aparate, katere prodajajo v 20.000 posebnih trgovinah. Brezžična telegrafija zaposluje odstran oceanu že nad štiri milijone delavcev.

r Kuga v Indiji. Iz Kalkute poročajo, da se kuga v indijski provinci Haidarabad vedno bolj širi. V zadnjem tednu je zbolelo za kugo novih 400 ljudi, med katerimi je 250 bolnikov podleglo smrti.

r Osemurni delavnik na francoskih železnicah. V francoskem parlamentu je bil sprejet predlog za uvedbo osemurnega delavnika v vsej železniški upravi. Posebna komisija prouči modifikacije, na kar se uvede osemurni delavnik v najkrajšem času.

r 12.000 avtomobilov na dan. V ameriškem listu »Facto and Figures« čitamo zanimive podatke o izdelovanju avtomobilov v Ameriki. Ta stran ameriške podjetnosti se je naravnost bahato razvila. Evo, koliko avtomobilov izdelujejo na dan posamezne tvornice: Ford 7000 avtomobilov, Chevrolet 2000, Buick 1000, Overland 1000, Dodge 500, Oakland 450, Oldsmobile 400, Upmobile 250, Nash 200, Cadillac 150, Marwell 150, Packard 100, Cleveland 100, Marmon 50, Lincoln 45, Pirreless 25 itd. Skupno število avtomobilov, ki jih vsak dan izgotovijo ameriške tovarne, znaša torej po malem šteto 12 do 13.000. Zanimive so pa tudi še druge številke. Koncem leta 1923. je bilo na vsem svetu v prometu 18 milijonov avtomobilov, od teh 15 milijonov v Zedinjenih državah, to je 88 odstotkov! Na vsakih sedem oseb je prišel en avtomobil, vsak drugi odrasli moški državljan je bil srečni posestnik avta. Izredna velika množina motornih vozil v Ameriki se razlaga z razmeroma nizko ceno bencina. Ta stane (1 galona je 4 in pol litra) 22 centov. Tudi pnevmatika je tam znatno cenejša kakor pri nas. Takse pa niso nič manjše kakor v Franciji. Za Forda s 16 konjskimi silami, ki stane 380 dolarjev t. j. 7000 frankov, je treba plačati v državi Maryland 745 frankov takse, t. j. več kakor desetino vrednosti. Cenenost ameriških avtomobilov izvira obenem od velikanske produkcije in pa tudi od tega, ker vsak tvorničar izdeluje v splošnem le en sam tip avtomobila (166 različnih tipov — 106 tvorničarjev). Fond izdelava svojih sedem tisoč avtomobilov z le 90.000 delavci.

Izšla je **BLASNIKOVA**

VELIKA PRATIKA

za navadno leto **1925** ki ima 365 dni.

„Velika Pratika“ je najstarejši slovenski kmetijski koledar, koji je bil najbolj vpoštovan že od naših pradedov. Tudi letošnja obširna izdaja se odlikuje po bogati vsebini, zato pride prav vsaki slovenski rodbini. Dobi se v vseh trgovinah po Sloveniji in stane 5 Din; kjer bi jo ne bilo dobiti, naj se naroči po dopisnici pri

J. Blasnikova naslednikih
tiskarna in litografski zavod
Ljubljana, Breg štev. 12.

Izdaja konzorcij »Ljudskega tednika«.
— Odgovorni urednik Fr. Jerob. —
Tisk J. Blasnikova nasl. v Ljubljani.

KAR NE VEŠ, VPRAŠAJ
Univerzalni Informativni Biro
„**ARGUS**“
Knez Mihalova ul. 35. — Tel. 6-25
BEOGRAD
(Pasaž Akademije Nauka.)

Ceneno češko perje!
1 kg sivega opuljenega perja
70 Din, na pol belo 90 Din,
belo 100 Din, boljše 120 in
150 Din, mehko jak puh 200
in 225 Din, boljše vrsta 275 Din. —

Pošiljatve carine prosto, proti povzetju od 300 Din
naprej poštne prosto. Vzorec zastonj. Blago se
tudi zamenja in nevrše vzame nazaj. — Naročila
samo na Benedikt Sachsel, Lobez št. 73 kot Pitzna,
Češkoslovaška. — Poštne pošiljke grede iz Češko-
slovaške v Jugoslavijo okrog 14 dni.

Priporoča se **mizarstvo**
ERMAN & ARHAR
St. Vid, nad Ljubljano 4.
za vsa stavbna in pohištvena dela. Stalna zaloga
pohištva in tapetniških izdelkov. Cene nizke! Delo
solidno!
Načrti in proračuni brezplačno.

PISALNE STROJE
najcenejše v specialni mehanični delavnici za
popravo pisalnih, računskih in drugih strojev
LUDOVIK BARAGA, Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 6, I.
Barvne trakove, karbon-papir-indigo, ter vse druge potrebščine.
Pisarniška oprema vedno v zalogi.